

Briselē, 2022. gada 19. janvārī
(OR. en)

5461/22

SOC 35
EMPL 27
ECOFIN 50
EDUC 19

"I/A" PUNKTA PIEZĪME

Sūtītājs:	Nodarbinātības komiteja un Sociālās aizsardzības komiteja
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja (I) / Padome
Temats:	Eiropas pusgads 2022. gadā Ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku – ieguldījuma attiecībā uz nodarbinātības un sociālajiem aspektiem apstiprināšana

I. IEVADS

Komisija 2021. gada 24. novembrī nāca klajā ar rudens ekonomikas paketi, tostarp gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju (GIIS), brīdināšanas mehānisma ziņojumu (BMZ) un vienotā nodarbinātības ziņojuma (VNZ) projektu. Tāpat kā iepriekšējā gadā paketē bija iekļauts arī projekts Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku, kura mērķis ir labāk integrēt ES ekonomikas pārvaldības eurozonas un valstu dimensijas.

II. EUROZONAI ADRESĒTS IETEIKUMS

Komiteju (*EMCO* un *SPC*, *EPC* eurozonas sastāva) priekšsēdētāji sadarbojās, lai sniegtu koordinētu ieguldījumu. Attiecīgi 2021. gada 7. decembrī notika *EMCO* un *SPC* kopīga sanāksme, kurā tika analizēti un apspriesti minētā ieteikuma nodarbinātības un sociālie aspekti.

Eurozonas ieteikuma nodarbinātības un sociālie aspekti ir iekļauti **2. ieteikumā un 12. apsvērumā**. Komitejas apsprieda minētās ieteikuma daļas un vienojās par dažām izmaiņām Komisijas tekstā. *EMCO* un *SPC* priekšsēdētāji ar šīm izmaiņām iepazīstināja *EPC* eurozonas sastāvu (telekonferencē 2021. gada 9. decembrī). *EPC* eurozonas sastāvs šīm izmaiņām piekrita.

Pielikumā pievienotajā dokumentā izmaiņas salīdzinājumā ar Komisijas priekšlikumu (kas izklāstīts dokumentā 14146/21) ir atzīmētas **treknrakstā** un svītrojumi – ar [...].

Šai piezīmei pievienotajā tekstā ir veikti grozījumi, par kuriem vienojās *EPC* eurozonas sastāvs, tomēr izmaiņas ir veiktas tikai tajās daļās, kas ir *EPSCO* kompetencē (2. ieteikumā un 12. apsvērumā). Par pārējām teksta daļām notiek diskusijas *ECOFIN filière*, un tādējādi var tikt ieviestas papildu izmaiņas.

III. SECINĀJUMI

Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta ieteikt Padomei apstiprināt šīs piezīmes pielikumā pievienotā eurozonai adresētā ieteikuma nodarbinātības un sociālās politikas aspektus.

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMAM

par eurozonas ekonomikas politiku

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 136. pantu saistībā ar tā 121. panta 2. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

- (1) Pēc 2020. gadā piedzīvotās dziļās recesijas eurozonas ekonomika pašlaik stabili un ātri atveseļojas. IKP pieaugums 2021. gada otrajā ceturksnī pārsniedza prognozes, un saskaņā ar 2021. gada rudens ekonomikas prognozi eurozonas IKP 2021. gadā būs pieaudzis par 5 %. Paredzams, ka 2021. gada pēdējā ceturksnī eurozona būs atkal sasniegusi pirmskrīzes IKP līmeni. Septiņās eurozonas valstīs to pirmskrīzes IKP līmenis tika sasniegts jau 2021. gada otrajā ceturksnī. Tiek prognozēts, ka eurozonas gada IKP 2022. gadā pieaugs par 4,3 %. Galvenais IKP pieauguma dzinējspēks ir iekšzemes pieprasījums, kas saistīts ar ierobežojumu atvieglošanu pēc vakcinācijas izvēršanas, pakāpenisku situācijas uzlabošanas darba tirgos, mājāsdes laikā izveidojušos papildu uzkrājumu izmantošanu un investīciju spēcīgo pieaugumu sakarā ar izdevīgajiem finansēšanas nosacījumiem un politikas atbalstu no instrumenta *NextGenerationEU*. Kā bija ieteikts, eurozonas dalībvalstis individuāli un kolektīvi rīkojās Eurogrupā, lai nodrošinātu tādu politikas nostāju, kas sekmē atgūšanos no Covid-19 krīzes. Turpmākajā virzībā joprojām saglabājas liela nenoteiktība un riski, tai skaitā saistībā ar pandēmijas attīstību gan ES, gan ārpus tās.
- (2) Šajā gadā līdztekus spēcīgajam iekšzemes pieprasījuma pieaugumam bija vērojams ierobežotāks piedāvājums, cita starpā izejmateriālu deficīta un loģistikas problēmu dēļ. Turklāt dažās nozarēs un dalībvalstīs arvien lielākas bažas rada darbaspēka trūkums un prasmju nepietiekamība. Inflācija, kas vairākus gadus ir bijusi ļoti maza, kopš 2021. gada sākuma ir palielinājusies, īpaši strauji augošo enerģijas cenu un piegāžu traucējumu dēļ, kas vedina domāt, ka šī ir pārejoša parādība, kas saistīta ar pielāgošanos situācijai pēc mājāsdes. Inflācija eurozonā 2021. gada septembrī sasniedza desmit gadu augstāko līmeni – 3,4 %.

- (3) 2021. gadā Eiropas atveseļošanas stratēģijas uzmanības centrā bija īstenot *NextGenerationEU* un tā galveno instrumentu – Atveseļošanas un noturības mehānismu (ANM) ³. Līdz 2021. gada novembra vidum Padome pēc pozitīva Komisijas novērtējuma saņemšanas bija apstiprinājusi 22 dalībvalstu, tai skaitā 18 eurozonas valstu, atveseļošanas un noturības plānus. ANM ietvaros efektīvi īstenotajām reformām un veiktajām investīcijām nākamo gadu laikā būs liela pozitīvā ietekme uz eurozonas tautsaimniecību funkcionēšanu. Tā kā resursu sadalē tiks izmantoti koeficienti, efektīva mehānisma īstenošana palīdzēs eurozonas dalībvalstīm panākt augšupēju ekonomisko un sociālo konvergenci. ANM ir arī pastiprinājis uzticēšanos un palīdz atbalstīt izaugsmi un makrofinansiālo stabilitāti, tādējādi sekmējot makroekonomikas pasākumu sabalansētību un papildinot Eiropas Centrālās bankas (ECB) darbības. ANM mērķis ir ne tikai sekmēt atveseļošanu, bet arī strukturālās pārmaiņas dalībvalstu tautsaimniecībā, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās labā. Saskaņā ar ANM īstenojot saskanīgas investīcijas un reformas un izmantojot arī kohēzijas politikas līdzekļus, tiecas uzlabot eurozonas noturību pret turpmākiem satricinājumiem un ilgtspējīgā veidā kāpināt potenciālo ražošanas apjomu, sekmēt nodarbinātību un risināt sociālās problēmas. Turklāt Savienība ANM finansēšanai emitē euro denominētus parāda instrumentus, kas padarīs ES kapitāla tirgus intensīvākus un likvīdākus un palīdzēs stiprināt euro kā starptautiskas valūtas statusu. Zaļo obligāciju emitēšana saskaņā ar *NextGenerationEU* vēl vairāk palīdzēs veicināt ilgtspējīgas investīcijas.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

- (4) Līdz ar atveseļošanas un noturības plānos paredzēto reformu un investīciju projektu īstenošanu tiks izmaksāts ANM finansējums, kas ļaus faktiski īstenot eurozonas politikas prioritātes, tai skaitā Padomes ieteikumus par eurozonas ekonomikas politiku ⁴. Tas cita starpā attieksies uz valstu iestāžu sistēmu stiprināšanu, kvalitatīvu publisko investīciju atbalstīšanu un politikas pasākumiem, ar ko atbalsta sociālo kohēziju un sociāli taisnīgu zaļo un digitālo pārkārtošanos. Minētajam būtu jāpalīdz nodrošināt ilgtspējīgu un iekļaujošu atveseļošanu, uzturēt izaugsmes potenciālu un palielināt noturību, Tas atbilst gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģijai un četrām konkurētspējīgas ilgtspējas dimensijām, t. i., vides ilgtspējai, ražīgumam, taisnīgumam un makroekonomikas stabilitātei ⁵.
- (5) Pietiekami atbalstoši un savstarpēji pastiprinoši ekonomikas politikas pasākumi ir nodrošinājuši efektīvu makroekonomikas stabilizāciju un ierobežējuši negatīvo ietekmi uz darba tirgus rezultātiem, mazinot ilgtermiņa seku riskus un atbalstot strauju ekonomikas atveseļošanu. Labai eurozonas darbībai joprojām būs svarīgi īstenot sabalansētu monetārās un fiskālās politikas kombināciju līdztekus strukturālajām reformām un finanšu stabilitātes uzturēšanas pasākumiem, pilnībā ievērojot attiecīgās Līgumā paredzētās dalībvalstu un iestāžu lomas.

⁴ Padomes Ieteikums (2021. gada 13. jūlijs) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C 283, 15.7.2021., 1. lpp.).

⁵ 2022. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījums (COM(2021) 740).

- (6) ECB monetārās politikas pasākumu mērķis ir nodrošināt, lai pienācīgi darbotos dažādi finanšu tirgus segmenti, un gādāt, lai monetārās politikas transmisijas kanāli saglabātos neskarti, kā arī, visbeidzot, nodrošināt cenu stabilitāti vidējā termiņā. 2021. gada jūlijā ECB publicēja savu jauno monetārās politikas stratēģiju. Jaunajā stratēģijā ir noteikts simetrisks 2 % inflācijas mērķis vidējā termiņā. ECB Padome turklāt ir apliecinājusi, ka ECB procentu likmes joprojām ir tās galvenais monetārās politikas instruments. 2021. gada oktobrī ECB sāka digitālā euro izpēti posmu, kas ilgs divus gadus. Digitāla euro izveidei būtu vajadzīga Savienības likumdevēju ieviešanas, pamatojoties uz LESD 133. pantu. Emitējot šādu digitālu centrālās bankas valūtu, cita starpā varētu nodrošināt pastāvīgu publisko līdzekļu piedāvājumu digitālā formā, sekmēt Eiropas ekonomikas digitalizāciju un aktīvi veicināt inovāciju neliela apjoma maksājumu jomā ⁶. Turklāt tas stiprinātu euro starptautisko nozīmi un Eiropas atvērto stratēģisko autonomiju.
- (7) Eiropas Komisija 2021. gada 19. oktobrī atsāka diskusiju par ekonomikas pārvaldības pārskatīšanu, lai panāktu plašu konsensu par to, kā palielināt regulējuma efektivitāti un pārredzamību, mazināt makroekonomikas nelīdzsvarotību un risināt fiskālās problēmas pārejas posmā un izaugsmei labvēlīgā veidā, ņemot vērā Covid-19 krīzes laikā gūto pieredzi.

⁶ Sk. ECB 2020. gada oktobra ziņojumu "*Report on a digital euro*" (Ziņojums par digitālu euro), pieejams vietnē https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/Report_on_a_digital_euro~4d7268b458.en.pdf.

- (8) Prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts visā eurozonā 2021. gadā sasnies 7,1 % no IKP, bet 2022. gadā nokritīsies līdz 3,9 %. Paredzams, ka eurozonas fiskālā nostāja, ņemot vērā valstu budžetus un ES budžetu, 2021. un 2022. gadā joprojām būs stimulējoša (attiecīgi 1,75 % un 1 % no IKP). 2022. gadā simulējošo iedarbību sekmēs gan valstu, gan ES finansētas publiskās investīcijas. Līdz 2021. gada novembrim Padome bija apstiprinājusi 18 eurozonas valstu atveseļošanas un noturības plānus, kas laikā līdz 2026. gadam ļaus nodrošināt eurozonas dalībvalstīm apjomīgu finansiālo atbalstu – līdz 262 miljardiem EUR dotāciju un 139 miljardiem EUR aizdevumu. Lai efektīvi reaģētu uz Covid-19 izraisīto satricinājumu un panāktu ilgtspējīgu atveseļošanu un pienācīgu ekonomiskās un monetārās savienības (EMS) darbību, ir būtiski koordinēt valstu fiskālo politiku, pilnībā ievērojot Stabilitātes un izaugsmes paktu. Vispārējā izņēmuma klauzula 2022. gadā vēl turpinās darboties, bet 2023. gadā to paredzēts deaktivēt. Līdz ar ekonomikas atveseļošanu fiskālās politikas uzsvars pārvirzās no pagaidu ārkārtas pasākumiem uz mērķtiecīgi ievirzītiem atveseļošanās atbalsta pasākumiem. Valstu parāda attiecības ir pieaugušas (no 85,5 % no IKP 2019. gadā līdz 100 % no IKP 2021. gadā), kas atspoguļo ietekmi, ko atstāj ražošanas apjoma sarukšana kombinācijā ar nepieciešamajiem pasākumiem reaģēšanai uz milzīgo Covid-19 pandēmijas izraisīto satricinājumu. Tomēr, tā kā dažās eurozonas dalībvalstīs parāda attiecība bija liela jau pirms šā satricinājuma, lielā eurozonas daļā mērķis būs pakāpeniski, nepārtraukti un izaugsmi veicinošā veidā samazināt parādu.

- (9) Šajā kontekstā šķiet īpaši svarīgi uzlabot publisko finanšu struktūru, tai skaitā sekmēt investīcijas, uzlabot budžeta pasākumu kvalitāti un nodrošināt fiskālo stabilitāti ilgākā termiņā, tostarp, ievērojot klimata pārmaiņas un zaļo un digitālo pārkārtošanos. Zaļā budžeta plānošana, izdevumu pārskatīšana, labi funkcionējošas publisko investīciju pārvaldības shēmas un efektīvas publiskā iepirkuma sistēmas var radīt fiskālās iespējas papildu publiskajām investīcijām. Pēc Covid-19 krīzes arvien lielāku nozīmi iegūs reformas, kas ļauj panākt efektīvāku un taisnīgāku politiku ieņēmumu jomā. Vēl ir iespējams nodokļu sistēmas eurozonā padarīt izaugsmei un videi labvēlīgākas, jo īpaši, **novēršot kropļojumus un** samazinot nodokļu īpatsvaru darbaspēka izmaksās, kurš vairākumā eurozonas dalībvalstu joprojām ir liels. Pasākumi, kas vērsti pret agresīvu nodokļu plānošanu, nodokļu apiešanu un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas var uzlabot nodokļu sistēmu efektivitāti un taisnīgumu, vienlaikus sekmējot atveseļošanos un palielinot ieņēmumus. Globalizācija ir radījusi vajadzību nodokļu sistēmu pielāgot tā, lai tā būtu piemērota arvien digitalizētākai ekonomikai. ESAO/G20 iekļaujošajā satvarā nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas (*BEPS*) jomā ir panākta vienošanās par globālās nodokļu sistēmas reformu, ar ko risina nodokļu problēmas, ko rada ekonomikas digitalizācija, un ierobežo kaitējošu nodokļu konkurenci.

- (10) Krīzes ietekmi uz mājsaimniecībām un uzņēmumiem efektīvi mazināja ātrā un enerģiskā dalībvalstu un Savienības reakcija, tai skaitā ar *NextGenerationEU*. Pateicoties šai koordinētajai rīcībai, atšķirības ir palielinājušās mazāk, nekā sākotnēji bija gaidīts, un ir mazinātas ilgtermiņa sekas. Politikas atbalsts, tai skaitā ar saīsināta darba laika shēmām un citiem darbvieta saglabāšanas pasākumiem, ir palīdzējis uzņēmumiem turpināt darboties visu krīzes laiku un ir ierobežojis bezdarba līmeņa pieaugumu un izmantojamā ienākuma krišanos. Lai gan maksātnespējas līmenis palielinājās, 2021. gadā tas notika lēni, neraugoties uz pakāpenisku atbalsta pasākumu atcelšanu. Arī darba tirgū situācija pamazām uzlabojas: 2021. gada otrajā ceturksnī nodarbinātības **līmenis** atkal sasniedza 72,1 % salīdzinājumā ar maksimālo līmeni – 72,9 %, kāds bija pirms Covid-19 krīzes 2019. gada ceturtajā ceturksnī. Krīzes laikā novērotajam digitālo tehnoloģiju izmantojuma paātrinājumam varētu būt pozitīva ietekme uz produktivitāti, ja šī tendence saglabāsies. Neraugoties uz minēto, Covid-19 krīzei ir bijusi būtiska teritoriālā, sektorālā un distributīvā ietekme, kas prasīs pārdali gan valstu un nozaru iekšienē, gan starp tām, radot ievērojamas pārkārtošanās izmaksas darbiniekiem un uzņēmumiem.

- (11) Lai gan bankrotu skaits līdz šim nav ievērojami pieaudzis, pandēmija ir negatīvi ietekmējusi daudzu uzņēmumu finansiālo stāvokli un līdz ar to var ierobežot to iespējas tuvākajā laikā finansēt investīciju projektus un apdraudēt spēju atmaksāt aizņēmumus. Kad atveseļošanās būs nostabilizējusies, atbalsts būtu pakāpeniski jāizbeidz un jāievirza mērķtiecīgāk. Mazāk izmantojot parāda instrumentus, tiktu ierobežotas iespējamās saistības un tiktu saglabāta uzņēmumu investēšanas spēja. Savlaicīgai atbalsta pasākumu izbeigšanai ir vajadzīga delikāta pieeja, lai, no vienas puses, atbalstītu investīcijas un nodarbinātību un novērstu dzīvotspējīgu uzņēmumu iznīkšanu un, no otras puses, lieki neaizkavētu dzīvotnespējīgo uzņēmumu aiziešanu no tirgus vidējā termiņā. Saistībā ar minēto ir būtiski uzlabot uzņēmumu piekļuvi finansējumam, stiprināt uzņēmumu finansiālo stāvokli un uzlabot maksātnespējas sistēmu kapacitāti un efektivitāti. Valstu maksātnespējas režīmi eurozonā ievērojami atšķiras, un būs vajadzīgas kapacitātes palielināšanas darbības, lai veicinātu efektīvu pārvaldi un tiesu sistēmu. Maksātnespējas sistēmu uzlabošana turklāt var palīdzēt uzlabot bilances banku nozarē, kam būtu pozitīva ietekme uz kredītu piedāvājumu. Direktīva par pārstrukturēšanu un maksātnespēju ⁷, kuras mērķis ir visās dalībvalstīs ieviest standartu minimumu attiecībā uz preventīvu pārstrukturēšanu un parādu dzēšanu uzņēmējiem, ir jātransponē valstu tiesību aktos līdz 2022. gada 17. jūlijam. Tāpat ir svarīgi integrēt ES kapitāla tirgus, lai uzņēmumiem būtu pieejami alternatīvi finansējuma avoti papildus banku aizdevumiem. Progress kapitāla tirgu savienības (KTS) ⁸ jomā, cita starpā ar to, ka tiek veicināta maksātnespējas procedūru materiālo tiesību normu saskaņošana noteiktos aspektos, varētu uzlabot eurozonas uzņēmumu piekļuvi finansējumam, mobilizēt ilgtermiņa investīcijas zaļajās, jaunajās tehnoloģijās un infrastruktūrā, veicināt kapitālieguldījumus un novērst pārrobežu šķēršļus investīcijām.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1023 (2019. gada 20. jūnijs) par preventīvās pārstrukturēšanas regulējumu, parādsaistību dzēšanu un diskvalifikāciju un ar pārstrukturēšanu, maksātnespēju un parādsaistību dzēšanu saistīto procedūru efektivitātes palielināšanas pasākumiem un ar ko groza Direktīvu (ES) 2017/1132 (Direktīva par pārstrukturēšanu un maksātnespēju), OV L 172, 26.6.2019., 18. lpp.

⁸ 2021. gada 25. jūnija Eurosamitā ES līderi atkārtoti apliecināja politisko atbalstu kapitāla tirgu savienībai (KTS) un aicināja ātri īstenot KTS rīcības plānu.

- (12) Lai gan nodarbinātība strauji atgūstas, paredzams, ka šī krīze, kā arī aktīvā ekonomikas zaļināšana **un digitalizācijas paātrināšana** paliekoši ietekmēs dažas nozares, konkrētas darba ņēmēju kategorijas un noteiktus reģionus. **Īpaši skarti ir jaunieši, kā arī mazkvalificēti darbinieki un migrantu izcelsmes personas.** Jaunradītās darbvietas, iespējams, atšķirsies no krīzes dēļ zaudētajām darbvietām. **Dažas grupas, tostarp sievietes, joprojām saskaras ar strukturālām problēmām saistībā ar integrāciju darba tirgū.** Dažās nozarēs nodarbinātības atjaunošanos var palēnināt traucējumi piegādes ķēdēs **un straujais enerģijas cenu pieaugums.** Tādēļ, lai atbalstītu pielāgošanos un mazinātu sociālo ietekmi īpaši divējādās pārkārtošanās dēļ, ir svarīgi veikt politikas pasākumus, kas atvieglo profesionālās pārmaiņas un atgriešanos darba tirgū. Komisija ir nākusi klajā ar ieteikumu par iedarbīgu un aktīvu atbalstu nodarbinātībai pēc Covid-19 krīzes (*EASE*)⁹, kurā dalībvalstis tiek aicinātas izstrādāt saskanīgas politikas paketes, kurās tiek kombinēti pasākumi, kā mērķis ir novērst prasmju nepietiekamību un palīdzēt cilvēkiem atrast savu vietu zaļās un digitālās pārkārtošanās procesā. Ir ieteikts šajās paketēs iekļaut trīs komponentus: i) laika ziņā ierobežotus un pienācīgi izstrādātus darbā pieņemšanas un profesionālo pārmaiņu stimulus un uzņēmējdarbības atbalstu; ii) darba tirgus vajadzībām pielāgotas prasmju pilnveides un pārkvalificēšanās iespējas; iii) pastiprinātu atbalstu no nodarbinātības dienestu puses. Tāpat, ņemot vērā veselības un ekonomikas krīzi un domājot par taisnīgu divējādo pārkārtošanos, eurozonas kohēzijai joprojām ir ļoti būtiska sociālā aizsardzība.

⁹ Komisijas Ieteikums (ES) 2021/402 (2021. gada 4. marts) par iedarbīgu un aktīvu atbalstu nodarbinātībai pēc Covid-19 krīzes (*EASE*), OV L 80, 8.3.2021., 1. lpp.

Eiropas sociālo tiesību pīlārs ¹⁰ joprojām ir ceļrādis tādai rīcībai nodarbinātības, prasmju un sociālajā politikā, kuras mērķis ir panākt augšupēju ekonomisko un sociālo konvergenci un labākus darba un dzīves apstākļus dalībvalstīs. 2021. gada martā pieņemtajā Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā ir noteikti trīs mērķrādītāji, kas līdz 2030. gadam ¹¹ ES mērogā ir sasniedzami attiecībā uz i) nodarbinātību, ii) tālākizglītību un iii) nabadzības mazināšanu un ko sasniegt palīdzēs arī turpmāk minētās politikas darbības. ES līderi šiem mērķrādītājiem piekrita sociālajā samītā, kas notika Portu 2021. gada 8. maijā, un 2021. gada 24. un 25. jūnija Eiropadomē.

- (13) Dalībvalstis ir izstrādājušas vērienīgus reformu un investīciju plānus, kuriem ir paredzēts ANM finansiālais un politiskais atbalsts un kurus ir svarīgi īstenot. Lai nodrošinātu ātru ar to saistīto līdzekļu apgūšanu un līdztekus izvairītos no pārklāšanās un interferences ar citiem ES instrumentiem, būs svarīgi palielināt iestāžu darba kvalitāti, jo īpaši, stiprinot administratīvās spējas. Dalībvalstis var uzlabot pamatnosacījumus privātajām investīcijām, uzlabojot uzņēmējdarbības vidi. Lai nodrošinātu netraucētu vienotā tirgus darbību, ir būtiski saglabāt un stiprināt vienotā tirgus piegādes ķēžu noturību, apzinot un novēršot piegāžu nepietiekamību un traucējumus, līdztekus gādāt par pieejamiem tirgiem, standartu konvergenci, plašāku diversifikāciju, aprītīgumu un resursu izmantošanas efektivitāti. Joprojām aktuāls ir Padomes 2021. gada 13. jūlija Ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku, kurā bija aicināts vēl vairāk integrēt preču un pakalpojumu vienoto tirgu, tostarp digitālo vienoto tirgu, atceļot nevajadzīgus ierobežojumus, uzlabojot tirgus uzraudzību un garantējot, ka ir pieejamas pietiekamas administratīvās spējas.

¹⁰ Eiropas sociālo tiesību pīlārs. Iestāžu kopīgā proklamācija, OV C 428, 13.12.2017., 10. lpp.
¹¹ ES ir apņēmusies līdz 2030. gadam sasniegt šādus mērķrādītājus: vismaz 78 % no cilvēku vecumā no 20 līdz 64 gadiem vajadzētu būt nodarbinātībā; vismaz 60 % cilvēku vecumā no 25 līdz 64 gadiem katru gadu būtu jāpiedalās mācību pasākumos; nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto cilvēku skaitam būtu jāsamazinās vismaz par 15 miljoniem salīdzinājumā ar 2019. gadu.

- (14) Pateicoties iepriekš veiktajām reformām, banku nozare asas ekonomiskās spriedzes apstākļos ir izrādījusies visumā noturīga. Plašais politikas atbalsts krīzes lūzumpunktā un stabilā atveseļošanās 2021. gadā pagaidām ļauj kļiedēt bažas par uzņēmumu finansiālā stāvokļa pasliktināšanos. Tomēr eurozonas banku aktīvu kvalitāte var zināmā mērā pasliktināties. Bankām ir svarīgi savlaicīgi uzraudzīt riskus, proaktīvi strādāt ar debitoriem un aktīvi pārvaldīt ieņēmumus nenesošos aizdevumus, lai tās saglabātu spēju finansēt ekonomikas atveseļošanās.
- (15) Eurozonas tautsaimniecības lielums un tās integrācijas līmenis, kā arī reaģējot uz krīzi veiktie pasākumi ir bijuši vispārēji stabilizējoši faktori visā Covid-19 krīzes laikā. Ņemot vērā tautsaimniecību savstarpējās saiknes, eurozonas dalībvalstīm turpmākajos gados būs jāveic investīcijas un reformas, par kurām vienojās, lai tās no krīzes atgūtos spēcīgākas, kā arī vēl vairāk jāpadziļina eurozonas institucionālās struktūras, lai palielinātu tās noturību pret turpmākiem satricinājumiem un spēcīgāk figurētu starptautiskajā arēnā. Ekonomikas un finanšu norises attīstītajās un jaunietekmes tirgus tautsaimniecībās tiešā veidā ietekmē eurozonu pa dažādiem ietekmes kanāliem, tai skaitā tādiem kanāliem kā veselības un vakcinācijas politika, monetārā politika, finanšu plūsmas, globālās vērtības ķēdes un tirdzniecība. Traucējumi globālajās piegādes ķēdēs, kuri ir radušies līdz ar ekonomikas atveseļošanās, ir vēl viens atgādinājums par arvien izteiktākajām saiknēm globālajā ekonomikā. Tajā pašā laikā eurozonas tekošā konta pārpalikums turpināja pakāpeniski samazināties un ir reģistrēts tuvu līmenim, kas atbilstu pamatfaktoriem. Euro starptautiskās nozīmes (tā pēdējos gados ir bijusi visumā stabila) stiprināšana, tostarp ar digitāla euro starpniecību, varētu palielināt eurozonas un Savienības ekonomisko un finansiālo autonomiju un uzlabot pasaules finanšu sistēmas stabilitāti.

- (16) Joprojām ir būtiski panākt ciešāku EMS. Banku savienība un kapitāla tirgu savienība ir savstarpēji pastiprinoši projekti, kuru mērķis ir veicināt izaugsmi, nodrošināt finanšu stabilitāti un sekmēt patiesu ekonomisko un monetāro savienību. Atlikušo trūkumu novēršana ļautu vēl vairāk palielināt eurozonas stabilitāti un noturību, palīdzētu eurozonas tautsaimniecībām zelt un stiprinātu euro starptautisko nozīmi. Joprojām būtiski ir pabeigt banku savienības izveidi, līdztekus laikus ratificēt nolīgumus, ar ko groza ESM līgumu, un pilnveidot kapitāla tirgu savienību. Tādējādi tiks atbalstīta arī zaļā un digitālā pārkārtošanās, kam nepieciešamas apjomīgas investīcijas. 2021. gada 25. jūnija eurosamitā tika atkārtoti apliecināta apņemšanās pabeigt banku savienības izveidi un Eurogrupa (iekļaujošā sastāvā) tika aicināta bez kavēšanās uz konsensa pamata vienoties par pa posmiem īstenojamu darba plānu ar konkrētu grafiku attiecībā uz visiem vēl neizpildītajiem elementiem. Tāpat tika aicināts ātri īstenot KTS rīcības plānu saskaņā ar prioritātēm, kas noteiktas Padomes 2020. gada 3. decembra secinājumos. Joprojām aktuāls ir Padomes 2021. gada 13. jūlija Ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku, kurā bija aicināts pilnveidot EMS un stiprināt euro starptautisko nozīmi,

AR ŠO IESAKA eurozonas dalībvalstīm individuāli, tostarp, īstenojot savus atveseļošanas un noturības plānus, un kolektīvi Eurogrupā 2022. un 2023. gadā veikt turpmāk minētos pasākumus.

1. Turpināt izmantot un dalībvalstu vidū koordinēt valstu fiskālo politiku, lai efektīvi atbalstītu ilgtspējīgu un iekļaujošu ekonomikas atveseļošanu. 2022. gadā visā eurozonā saglabāt mēreni stimulējošu fiskālo nostāju, ņemot vērā valstu budžetus un finansējumu no Atveseļošanas un noturības mehānisma. Fiskālos pasākumus pakāpeniski pārvirzīt uz investīcijām, kuras veicina ilgtspējīgu un iekļaujošu atveseļošanu, kas ir saskanīga ar zaļo un digitālo pārkārtošanu, īpašu uzmanību pievēršot budžeta pasākumu kvalitātei. Nodrošināt fiskālās politikas elastīgumu, lai spētu reaģēt jaunu pandēmijas risku gadījumā. Fiskālo politiku diferencēt, ņemot vērā atveseļošanās stāvokli, fiskālo ilgtspēju un nepieciešamību samazināt ekonomiskās, sociālās un teritoriālās atšķirības. Kad ekonomiskie apstākļi to ļaus, īstenojot fiskālo politiku, kuras mērķis ir panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt parāda atmaksājamību, vienlaikus veicinot investīcijas.

2. Sekmēt politiku, kas ir vērsta pret agresīvu nodokļu plānošanu, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu apiešanu, lai nodrošinātu taisnīgas un efektīvas nodokļu sistēmas. Strādāt pie tā, lai ierobežotu kaitējošu nodokļu konkurenci, tai skaitā, īstenojot globālo konsensā balstīto risinājumu nodokļu problēmām, ko rada ekonomikas digitalizācija un globalizācija. Samazināt nodokļu īpatsvaru darbaspēka izmaksās un sekmēt pārvirzi no darbaspēka nodokļiem uz citiem nodokļiem, kas rada mazākus kropļojumus. Darba tirgos pāriet no ārkārtas uz atveseļošanās pasākumiem, nodrošinot efektīvu aktīvo darba tirgus politiku: i) atbalstot profesionālās pārmaiņas, jo īpaši virzībā uz zaļo un digitālo ekonomiku, ii) apvienojot pasākumus, ar kuriem tiek novērsta prasmju nepietiekamība, stiprināta prasmju pilnveide un pārkvalificēšanās un nodrošināti mērķorientēti darbā pieņemšanas stimuli, un iii) palielinot valsts nodarbinātības dienestu spējas novērst neatbilstību darba tirgus vajadzībām. Stiprināt sistēmas, kas nodrošina iekļaujošu un kvalitatīvu izglītību un mācības. Veicināt [...] jauniešu, sieviešu **un neaizsargāto grupu** integrāciju darba tirgū, nodrošināt pienācīgus darba apstākļus un mazināt darba tirgus segmentāciju, vajadzības gadījumā pilnveidot un pielāgot sociālās aizsardzības sistēmas un **pastiprināt piekļuvi tām, lai risinātu Covid-19 krīzes radītās problēmas un tās, kas ir saistītas ar zaļo un digitālo pārkārtošanos**. Nodrošināt, lai sociālie partneri efektīvi iesaistītos politikas veidošanā, stiprināt sociālo dialogu un **sekmēt** darba koplīgumu slēgšanu. Nodrošināt apmaiņu ar tādu darba tirgus un sociālās politikas paraugpraksi, kas palielina ekonomisko un sociālo noturību, un konvergenci virzībā uz to.

3. Uzraudzīt, cik efektīvi ir politikas atbalsta pasākumi uzņēmumiem, uzsvāru likt uz mērķtiecīgāku maksātspējas atbalstu dzīvotspējīgiem uzņēmumiem, kas saskārušies ar grūtībām pandēmijas laikā, un vairāk izmantot kapitālieguldījumu instrumentus. Veikt darbības, lai palielinātu maksātspējas sistēmu spēju efektīvi un laikus veikt bankrota un parāda pārstrukturēšanas procedūras, maksimāli saglabāt vērtības un sekmēt efektīvu kapitāla un pārrobežu investīciju sadali. Panākt progresu kapitāla tirgu savienības padziļināšanā, tai skaitā ātri panākot vienošanos par Komisijas leģislatīvo aktu priekšlikumiem par atbalstu finansējuma nodrošināšanai ekonomikā, investīciju iespēju palielināšanu uzņēmumiem un fiziskām personām un pārrobežu šķēršļu likvidēšanu investīcijām vienotajā tirgū.
4. Turpināt stiprināt valstu iestāžu sistēmas un īstenot reformas ar mērķi novērst investīciju un kapitāla pārdales traucējumus, kā arī nodrošināt, lai Savienības līdzekļi tiktu efektīvi un laikus izmantoti. Samazināt administratīvo slogu uzņēmumiem un uzlabot uzņēmējdarbības vidi. Stiprināt publiskās pārvaldes efektivitāti un digitalizāciju. Uzlabot publisko finanšu pārvaldību, tai skaitā ar zaļo budžeta plānošanu un efektīviem publisko investīciju pārvaldības satvariem, un izmantot izdevumu pārskatīšanu, lai uzlabotu publisko finanšu struktūru, jo īpaši palielinātu publisko investīciju kvalitāti un investīcijas cilvēkos un prasmēs, un publiskos izdevumus vairāk vērstu uz atveseļošanās un noturības vajadzībām.
5. Nodrošināt makrofinansiālo stabilitāti un uzturēt ekonomikas kreditēšanas kanālus, turpinot risināt ieņēmumus nenesošo aizdevumu problēmu, cita starpā, uzraugot aktīvu kvalitāti, laikus un aktīvi strādājot ar grūtībās nonākušiem (jo īpaši dzīvotspējīgajiem) debitoriem un tālāk attīstot sekundāros tirgus ieņēmumus nenesošajiem aizdevumiem. Turpināt darbu pie banku savienības izveides pabeigšanas, izmantojot pa posmiem īstenojamu darba plānu ar konkrētu grafiku, un darbu pie euro starptautiskās lomas stiprināšanas. Turpināt atbalstīt izpētes darbu attiecībā uz iespējamu digitālā euro ieviešanu.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*